

Αναπαραστάσεις κοινωνιογλωσσικής ασυμβατότητας στον νεανικό λόγο. Διδακτική πρόταση σύμφωνα με το μοντέλο των Πολυγραμματισμών

Παναγιώτα Κασίμη¹, Γεώργιος Ποταμιάς²

panagiota95@hotmail.gr, potamias.georgios@ac.eap.gr

¹ Εκπαιδευτικός-Φιλολόγος, ² Δρ. Παιδαγωγικής-Επιστημονικός συνεργάτης ΑΔΙΠΠΔΕ, Μέλος ΣΕΠ Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Περίληψη. Τα κείμενα μαζικής κουλτούρας, αντιμετωπίζοντας την πρότυπη γλωσσική ποικιλία ως προσδοκώμενη κι επιθυμητή γλωσσική συμπεριφορά, τείνουν να υποβαθμίζουν οποιαδήποτε μη πρότυπη -κι αποκλίνουσα από το αυστηρό πλαίσιο της ομοιογένειας- γλωσσική πραγμάτωση, στοχοποιώντας χιουμοριστικά τους/τις ομιλητές/-τριες αυτών. Αναπαριστώντας, μάλιστα, με υπερβολικό κι αφύσικο τρόπο τη χρήση μη πρότυπων γλωσσικών κωδίκων -όπως του νεανικού λόγου- από «ασύμβατους» ομιλητές/-τριες, ενισχύουν την απορρέουσα ασυμβατότητα και, κατ' επέκταση, το *υφολογικό χιούμορ*. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζοντας τρία αποσπάσματα των τηλεοπτικών σειρών «Οι Απαράδεκτοι», «Οι τρεις Χάριτες», «8 Λέξεις», μέσω της αξιοποίησης κριτικών μεθοδολογικών εργαλείων, διερευνώνται αναπαραστάσεις κοινωνιογλωσσικής ασυμβατότητας στον νεανικό λόγο από ενήλικες μυθοπλαστικούς χαρακτήρες, οι οποίες -μέσω του χιούμορ- υποβαθμίζουν υπόρρητα τόσο τους ίδιους όσο και τις μη πρότυπες υφολογικές τους επιλογές. Βάσει αυτών παρουσιάζεται μια διδακτική πρόταση κριτικού γραμματισμού βασισμένη στο παιδαγωγικό μοντέλο των Πολυγραμματισμών, στοχεύοντας στην ανάπτυξη της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης των εκπαιδευόμενων έναντι των λανθανουσών ιδεολογιών-στερεοτύπων που συνοδεύουν τις κοινωνικές γλωσσικές ποικιλίες στον τηλεοπτικό λόγο.

Λέξεις κλειδιά: Νεανικός λόγος, ασυμβατότητα, υφολογικό χιούμορ, κριτικός γραμματισμός.

Εισαγωγή

Η σύγχρονη κοινωνιογλωσσολογία, αποδομώντας τη μονοδιάστατη οπτική των γλωσσικών συστημάτων, δεν αντιμετωπίζει τις γλωσσικές ποικιλίες ως φορείς προκαθορισμένων νοημάτων αλλά ως δυναμικές και μεταβαλλόμενες διαδικασίες που συμβάλλουν στην οικοδόμηση των ατομικών ταυτοτήτων (Σαλτίδου, 2018). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα αξιοποιούμενα ομιλιακά ύφη, μέσω των οποίων αποβάλλεται η αντιμετώπιση των ομιλητών/-τριών ως παθητικών φορέων συγκεκριμένων και πολλές φορές προκαθορισμένων κοινωνικών νοημάτων, καθιστώντας τους συνδιαμορφωτές αυτών και των ευρύτερων επικοινωνιακών συνθηκών (Eckert, 2012). Χαρακτηριστικό παράδειγμα μη πρότυπης κοινωνικής γλωσσικής ποικιλίας, αξιοποιούμενης, μάλιστα, στην εν λόγω μελέτη, αποτελεί η συχνά αποκαλούμενη «γλώσσα των νέων», η οποία διακρίνεται για τα ποικίλα νοήματά της, καθώς και για την ευελιξία της ως προς την αξιοποίησή της από χρήστες διαφόρων ηλικιακών ομάδων. Λειτουργώντας, λοιπόν, ως ένα *υφολογικό σύμπλεγμα* (*stylistic complex*) (Eckert, 2001: 124) άντλησης ποικίλων *υφολογικών πόρων* (*stylistic resource*) από ενήλικες «μη

δικαιωματικούς» ομιλητές/-τριες, διακρίνεται για τη ρευστή υπόστασή της, βάσει της οποίας αναδύονται στον λόγο ποικίλες ταυτότητες.

Η ιδιοποίηση, ωστόσο, ετερογενών νεανικών υφολογικών πόρων εκ μέρους των ενήλικων τηλεοπτικών χαρακτήρων λειτουργεί ως έναυσμα για την υπόρρητη υποβάθμιση της χρησιμοποιούμενης μη πρότυπης γλωσσικής ποικιλίας μέσω της αίσθησης του χιούμορ, καταδεικνύοντας, έτσι, την αντίθεση μεταξύ αναπαριστώμενης κοινωνιογλωσσικής πραγματικότητας κι αναμενόμενης. Συνιστώντας, λοιπόν, το *υφολογικό χιούμορ (stylistic humor)* (Attardo, 2001), η απορρέουσα αυτή *ασυμβατότητα (incongruity)*, ασκώντας επιρροή στο τηλεοπτικό κοινό, συμβάλλει καθοριστικά στην ενδυνάμωση παγιωμένων ιδεολογιών και στερεοτυπικών αντιλήψεων για τη γλώσσα, εκλαμβάνοντας τον ποικιλόμορφο χαρακτήρα της ως απειλή για την εδραίωση της επιδιωκόμενης μονογλωσσίας.

Στόχος, λοιπόν, της παρούσας μελέτης καθίσταται η εξέταση αναπαραστάσεων κοινωνιογλωσσικής ασυμβατότητας στον νεανικό λόγο, μέσω παραδειγμάτων από τηλεοπτικές-μυθοπλαστικές σειρές. Στο πλαίσιο αυτό, αξιοποιώντας τρεις σκηνές αξιοσημείωτου κοινωνιογλωσσικού ενδιαφέροντος από τις τηλεοπτικές σειρές «Οι Απαράδεκτοι», «Οι τρεις Χάριτες» και «8 Λέξεις», επιχειρείται τόσο η ανάδειξη της απορρέουσας αυτής ασυμβατότητας από την ιδιοποίηση της νεανικής γλωσσικής ποικιλίας, όσο και η διδακτική αξιοποίηση των εν λόγω κειμένων μαζικής κουλτούρας, αποσκοπώντας στην καλλιέργεια του κριτικού γραμματισμού των εκπαιδευόμενων.

Θεωρητικό πλαίσιο

Αναπαραστάσεις νεανικού λόγου στα κείμενα μαζικής κουλτούρας

Τα τελευταία χρόνια παρά την εμφανή στροφή των κειμένων μαζικής κουλτούρας προς την αναπαράσταση πολυάριθμων φαινομένων γλωσσικής ποικιλότητας, καθώς και την έκδηλη τάση τους προς την προβολή της τοπικότητας,² μέσω της προσέγγισης συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, δεν επιτυγχάνεται ουσιαστικά η ενίσχυση της γλωσσικής διαφορετικότητας, καθώς τα κείμενα αυτά δεν αναπαριστούν ρεαλιστικά την κοινωνιογλωσσική πραγματικότητα (Στάμου, Πολίτης & Αρχάκης, 2016). Αντιθέτως, αναπαριστώντας συμβατικά τις κυρίαρχες ιδεολογίες που συνοδεύουν την πρότυπη γλωσσική ποικιλία, υποδεικνύουν έναν συγκεκριμένο τρόπο ομιλίας, ενδυναμώνοντας έμμεσα τη μονογλωσσία και τη γλωσσική ομοιομορφία.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα στιγματισμού και κοινωνικής περιθωριοποίησης μη πρότυπων γλωσσικών πραγματώσεων και των ομιλητών/-τριών τους αποτελεί η συμβατική τηλεοπτική αναπαράσταση των νέων και της νεανικής κοινωνιολέκτου, ως μιας ομοιογενούς κοινωνικής ομάδας κι ενιαίας, απροσάρμοστης κι ιδιαίτερα δυσνόητης γλωσσικής ποικιλίας αντίστοιχα (Ιορδανίδου & Ανδρουτσόπουλος, 1999). Έτσι, οι νέοι αντιμετωπίζονται ως *ατελείς ενήλικες (incomplete adults)* άρρηκτα συνδεδεμένοι με αρνητικά φορτισμένες έννοιες όπως η ανωριμότητα, η επιπολαιότητα και η ανευθυνότητα, ενώ το νεανικό ιδίωμα ως *λόγος ατελούς ενηλικίωσης (adolescence discourse)* (Bucholtz, 2002).

Παρ' όλα αυτά, η οικοδόμηση μιας νεανικής τηλεοπτικής ταυτότητας φαίνεται πως δεν αποτελεί, πλέον, αποκλειστικό προνόμιο της κοινωνικής ομάδας των νέων, καθώς στο πλαίσιο των κειμένων μαζικής κουλτούρας η νεότητα δεν αποτελεί απλώς έναν ηλικιακό παράγοντα αλλά τρόπο ζωής (Σαλιτίδου, 2018), στην υιοθέτηση του οποίου προβαίνουν ολοένα και περισσότεροι τηλεοπτικοί χαρακτήρες μεγαλύτερων ηλικιακών ομάδων, κυρίως

μέσω μιας προσπάθειας υιοθέτησης του νεανικού ιδιώματος και, γενικότερα, βασικών χαρακτηριστικών της νεανικής ιδιοσυγκρασίας. Σε μια απόπειρα, μάλιστα, φαινομενικής κατάρριψης των στερεοτυπικών αντιλήψεων προβάλλονται να αντλούν υφολογικούς πόρους από τη νεανική γλωσσική ποικιλία, αποβλέποντας, μέσω της κατασκευής της νεανικής ταυτότητας, στην εναρμόνισή τους με τις προβαλλόμενες νεανικές επικοινωνιακές ανάγκες και στην επίτευξη των εκάστοτε στόχων τους.

Εκπαιδευτική διαδικασία και κριτικός γραμματισμός

Οι σύγχρονες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις, εστιάζοντας στη διδακτική αξιοποίηση των εξωσχολικών εμπειριών γραμματισμού των μαθητών/-τριών, καταδεικνύουν τη σπουδαιότητα της παιδαγωγικής διάστασής τους, εξισώνοντάς τες με τον κατ' εξοχήν σχολικό γραμματισμό (Μαρωνίτη, Στάμου, Γρίβα & Ντίνας, 2016). Τροφοδοτώντας, λοιπόν, την εκπαιδευτική πράξη (το «εντός» σχολείου) με στοιχεία της καθημερινής ζωής των μαθητών/-τριών (το «εκτός» σχολείου), επιδιώκεται η γεφύρωση της απόστασης μεταξύ καθημερινής και σχολικής πραγματικότητας και, κατ' επέκταση, μεταξύ καθημερινού-ανεπίσημου και σχολικού-επίσημου λόγου, προκειμένου να αναπτυχθεί, μέσω της έκθεσής τους σε ρεαλιστικές συνθήκες επικοινωνίας, αντλούμενες από την προσωπική τους ζωή, η επικοινωνιακή τους ικανότητα (Στάμου κ.ά., 2016). Τέλος, προσεγγίζοντας τις οικείες κοινωνικο-πολιτισμικές εμπειρίες των εκπαιδευόμενων, επιδιώκεται η ενεργοποίηση του ενδιαφέροντός τους για ενεργότερη συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία (Duff, 2004), καθώς, μέσω της ένταξης Κειμένων Μαζικής Κουλτούρας της αρεσκείας τους στη διδακτική πράξη, αναμορφώνεται, συνάμα, κι ο μέχρι πρότινος παραδοσιακός της χαρακτήρας.

Θέτοντας, λοιπόν, τη γλωσσική ποικιλότητα στο επίκεντρο του γλωσσικού μαθήματος, μέσω της διδακτικής αξιοποίησης Κειμένων Μαζικής Κουλτούρας, οι εκπαιδευόμενοι θα έρθουν σε επαφή με ποικίλες εκφάνσεις της κοινωνιογλωσσικής διαφορετικότητας (Μαρωνίτη κ.ά., 2016), αντιλαμβανόμενοι ότι η γλώσσα δεν αποτελεί ένα ενιαίο στατικό σύστημα, αλλά έναν δυναμικό μηχανισμό βασικό χαρακτηριστικό του οποίου αποτελεί η έννοια της ποικιλότητας και, συνεπώς, της διαφορετικότητας (Τσιπλάκου, 2015). Ωστόσο, δεδομένης της φιλτραρισμένης και μη ρεαλιστικής αναπαράστασης της κοινωνιογλωσσικής πραγματικότητας από τα Κείμενα Μαζικής Κουλτούρας, αναγκαία καθίσταται η καλλιέργεια της κριτικής ικανότητας των μαθητών/-τριών, προκειμένου να αποκτήσουν επίγνωση της λανθάνουσας ιδεολογίας των στερεοτυπικά αναπαριστώμενων από τα Κείμενα Μαζικής Κουλτούρας γλωσσικών ποικιλιών. Συνεπώς, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να αναπτύξουν τον κριτικό τους γραμματισμό.

Μεθοδολογία

Ερευνητικό υλικό

Κριτήριο επιλογής των συγκεκριμένων τηλεοπτικών σειρών αποτέλεσε ο εντοπισμός του χρησιμοποιούμενου νεανικού λόγου από μεσήλικους/-ες ομιλητές/-τριες, καθώς κι από μια ηλικιωμένη γυναίκα και, συγκεκριμένα, ο υπερβολικός και μη ρεαλιστικός τρόπος οικειοποίησής του. Έτσι, προκαλώντας μια έκδηλη παραδοξότητα μεταξύ προβαλλόμενης γλωσσικής συμπεριφοράς και κοινωνικού-ηλικιακού προφίλ, τα υπό εξέταση αποσπάσματα προσφέρονται για τη διερεύνηση της αναπαριστώμενης από τον τηλεοπτικό-μυθοπλαστικό λόγο κοινωνιογλωσσικής ασυμβατότητας. Ταυτόχρονα, εξίσου σημαντικό ρόλο στην επιλογή τους αποτέλεσε η -μέχρι στιγμής- τάση ενασχόλησης με πιο σύγχρονες-νεανικές τηλεοπτικές

σειρές. Το γεγονός, λοιπόν, ότι «Οι Απαράδεκτοι» και «Οι τρεις Χάριτες» αποτελούν σειρές της δεκαετίας του 1990, ενώ οι «8 Λέξεις», αν και πρόκειται για σύγχρονη σειρά απευθύνεται σε ένα ηλικιακά μεγαλύτερο κοινό, πιθανολογείται ότι δεν θα έχουν παρακολουθηθεί από τους νέους, καθιστώντας ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα την ανάλυση και την εκπαιδευτική αξιοποίησή τους, μέσω της οποίας θα αναδειχθεί, συνάμα, κι ο τρόπος με τον οποίο οι νέοι εκλαμβάνουν τη χρήση του νεανικού λόγου από ενήλικες «μη δικαιωματικούς» ομιλητές.

Πλαίσιο κειμενικής ανάλυσης

Για τη διερεύνηση των αναπαραστάσεων κοινωνιογλωσσικής ασυμβατότητας στον νεανικό λόγο, αξιοποιείται συνδυαστικά το μοντέλο του Androutsopoulos (2012), το οποίο εστιάζει στην ανάλυση της κοινωνιογλωσσικής πραγματικότητας στον τηλεοπτικό-μυθοπλαστικό λόγο και οι τέσσερις άξονες ανάλυσης της Stamou (2011), σύμφωνα με τους οποίους εξετάζεται η αναπαραστάση του κοινωνιογλωσσικού ύφους στις τηλεοπτικές-μυθοπλαστικές σειρές. Το συνδυαστικό μοντέλο που προκύπτει και αξιοποιείται, συνεπώς, αποτελείται από πέντε στάδια: *γλωσσολογικός άξονας/ανάλυση ρεπερτορίου, κοινωνιογλωσσολογικός άξονας/ανάλυση χαρακτήρων, σημειωτικός άξονας/ανάλυση χαρακτήρων, ιδεολογικός άξονας και ανάλυση σκηνών.*

Για την ανάλυση των υπό μελέτη σκηνών και τη διερεύνηση του τρόπου κατασκευής νεανικών ταυτοτήτων αξιοποιήθηκε το μοντέλο κατασκευής ταυτοτήτων κατά την αλληλεπίδραση (*identities in interaction model*) των Bucholtz & Hall (2005: 587-607), εστιάζοντας στον τρόπο δόμησης της νεανικής ταυτότητας μέσω του λόγου. Το μοντέλο αυτό, μέσω μιας κοινωνικοπολιτισμικής γλωσσολογικής προσέγγισης, βασίζεται σε πέντε αρχές: *αρχή της ανάδυσης (emergence), αρχή της θεσιακότητας (positionality), αρχή της δεικτικότητας (indexicality), αρχή της σχεσιακότητας (relationality), αρχή της μερικότητας (partialness).*

Ολοκληρώνοντας, για τη διδακτική αξιοποίηση των επιλεγμένων κειμένων μαζικής κουλτούρας, μέσω της οποίας επιδιώκεται η ανάπτυξη της κριτικής επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών/-τριών (Τσιπλάκου, 2007), χρησιμοποιείται το τεσσάρων επιπέδων παιδαγωγικό μοντέλο των Πολυγραμματισμών (Kalantzis & Cope, 2001). Το μοντέλο αυτό αποτελείται από τέσσερα στάδια: *τοποθετημένη πρακτική (situated practice), ανοιχτή διδασκαλία (overt instruction), κριτική πλαίσιαση (critical framing) και μετασχηματισμένη πρακτική (transformed practice).*

Ανάλυση: Οι Απαράδεκτοι

Γλωσσολογικός άξονας/Ανάλυση ρεπερτορίου

Γλωσσολογικός άξονας/Ανάλυση ρεπερτορίου	
Σπύρος	Δήμητρα
Χρήση ξένου λεξιλογίου (π.χ. «Prozess»)	Χρήση ξένου λεξιλογίου (π.χ. «here»)
Χρήση ιστορικού ακαδημαϊκού λεξιλογίου (π.χ. «χούντα»), («δυνάμεις καταστολής»)	Χαρακτηρισμός σύμφωνα με τη σχέση/οικειότητα (π.χ. «έλα ρε μεγάλε»)
Επίκληση στην αυθεντία (π.χ. «το είπε και ο Μαρξ και ο Έγκελνς»)	Γλώσσα της πιάτσας (π.χ. «τι έγινε δικέ μου;»)

Εικόνα 1-Γλωσσολογικές επιλογές Σπύρου-Δήμητρας

Κοινωνιογλωσσολογικός άξονας/Ανάλυση χαρακτήρων

Ο Σπύρος, εκμεταλλεόμενος το κύρος της πρότυπης γλωσσικής ποικιλίας, μέσα από την αξιοποίηση ιστορικού/ακαδημαϊκού λεξιλογίου (*χούντα/δυνάμεις καταστολής*) σε λεξιλογικό επίπεδο, επιδιώκει την επιβολή του στους εφήβους, επιδεικνύοντας, έτσι, την ανωτερότητα του λόγου και του μορφωτικού του επιπέδου, μέσω της σοβαρότητας και της αξιοπιστίας που αποπνέει. Την προσπάθειά του αυτή ενισχύει και η χρήση ξένης ορολογίας (*Prozess*), η οποία προσδίδει κύρος στον λόγο του, καθιστώντας τον έμπειρο κι αρμόδιο σε ζητήματα επαναστατικής φύσεως, που δείχνουν να απασχολούν τους εφήβους. Τέλος, σε πραγματολογικό επίπεδο κάνει επίκληση στην αυθεντία (*το είπε και ο Μαρξ και ο Έγκελνς*), παραθέτοντας με αυτόν τον τρόπο άμεσες αποδείξεις πως τα λεγόμενά του αληθεύουν, θεωρώντας πως οι έφηβοι θα πειστούν για την εγκυρότητα των επιχειρημάτων του κι, ενδεχομένως, θα ταυτιστούν με τα όσα ο ίδιος περιγράφει. Συνεπώς, ο λόγος του διακρίνεται για τη σταθερότητα και την αμεταβλητότητά του, καθώς παραμένει ανεπηρέαστος κι απροσάρμοστος στην επικοινωνιακή περίσταση, μη συνυπολογίζοντας τους χαρακτήρες της σκηνής (Στάμου, 2012: 25), γεγονός που τον καθιστά άκαμπτο και δυσκίνητο ομιλητή (βλ. Εικόνα 1).

Η Δήμητρα, αντιθέτως, υφοποιείται στοιχεία του νεανικού λόγου (βλ. Εικόνα 1), δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα γνωρίσματα εκείνα που αποδίδονται κατ' εξοχήν στην νεανική ομιλία, επιχειρώντας, έτσι, την προσέγγιση των εφήβων και την αποδοχή της από εκείνους. Πιο συγκεκριμένα, σε λεξιλογικό επίπεδο παρατηρείται έντονα η χρήση της γλώσσας της πιάτσας (*τι έγινε δικέ μου;*) καθώς, επίσης, και η χρήση ξένου λεξιλογίου (*here*), που αποτελούν βασικά χαρακτηριστικά της «γλώσσας των νέων» (Βελούδης, 2001). Τέλος, αξιοποιεί στον λόγο της χαρακτηρισμούς-προσφωνήσεις (*έλα ρε μεγάλε*) που δηλώνουν σχέση/οικειότητα (Ξυδόπουλος, 2008: 251), θέλοντας, έτσι, να δημιουργήσει ένα άνετο και φιλικό κλίμα με

τους εφήβους, επιβεβαιώνοντας την ένταξή της στην ομάδα τους, καθώς ανταποκρίνεται πλήρως στις επικοινωνιακές ανάγκες της σκηνής.

Σημειωτικός άξονας/Ανάλυση χαρακτήρων

Ο Σπύρος, αν και επιδιώκει επιφυλακτικά την προσέγγιση των εφήβων καταληψιών, τόσο ο τρόπος ομιλίας όσο και η εμφάνισή του δεν λειτουργούν υποστηρικτικά στην επιτυχή έκβαση του εγχειρήματός του, καταδεικνύοντας ένα επικοινωνιακό και σημειωτικό χάσμα. Ο ίδιος, επιδιώκοντας την emphaticκή δήλωση του μορφωτικο-κοινωνικού του επίπεδο, το οποίο βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με το αντίστοιχο των εφήβων, προβαίνει ασυναίσθητα στην αποστασιοποίησή του από την κοινωνική ομάδα των νέων. Επιπλέον, η ενδυμασία του καταδεικνύει έναν συντηρητικό μεσήλικα της εποχής, που επιμελείται την εμφάνισή του ανεξαρτήτως περίπτωσης, γεγονός, το οποίο αντιτίθεται στη νεανική νοοτροπία. Συνεπώς, μιλώντας ακατάπαυστα για ζητήματα ακατανόητα, που δεν άπτονται των νεανικών ενδιαφερόντων, αναπαρίσταται ως ένας συμβατικός μεσήλικας που προκαλεί τη δυσαρέσκεια και τον εκνευρισμό των εφήβων. Τα αναχρονιστικά του επιχειρήματα, μάλιστα, τα οποία σχετίζονται με την ιστορία και τους ένδοξους αγώνες του παρελθόντος, επιφέρουν αναπόφευκτα τη μεγέθυνση του επικοινωνιακού χάσματος μεταξύ τους, εξαγριώνοντας τους καταληψίες, οι οποίοι εκδηλώνουν τη δυσαρέσκειά τους, πετώντας του στο πρόσωπο ένα γιαούρτι, στοχοποιώντας χιουμοριστικά την τηλεοπτική εικόνα του Σπύρου.

Η Δήμητρα ιδιοποιείται τον νεανικό λόγο, ο οποίος στο παρόν απόσπασμα εξισώνεται με έναν «ανδρικής» φύσεως λόγο, αποβάλλοντας πλήρως τα συμβατικά «θηλυκά» γνωρίσματα της ομιλίας της, καθώς όπως φαίνεται δεν αρμόζουν στην επικοινωνιακή περίπτωση. Έτσι, προβαίνει στην αναπαράσταση μιας ανοίκειας έμφυλης ταυτότητας, προκειμένου να αρμόζει στο πλαίσιο δραστηριότητάς της (Στάμου & Δημοπούλου, 2015: 24). Παράλληλα, η ίδια, προσαρμόζει και το ντύσιμό της, αποβάλλοντας κάθε είδους «θηλυκότητα», αφού φορά μαύρα δερμάτινα φαρδιά ρούχα κι έντονα αξεσουάρ -κυρίως μεγάλα σκουλαρίκια- που απ' ό,τι φαίνεται αποτελούν το σήμα κατατεθέν για την ένταξή της στην κοινωνική ομάδα των νέων. Πείθοντας, λοιπόν, τους καταληψίες ότι «είναι μία από αυτούς», καθίσταται ως επικοινωνιακά πιο ευέλικτο άτομο -σε σχέση με τον σύζυγό της- που προσαρμόζεται αβίαστα σε μια πρωτόγνωρη επικοινωνιακή περίπτωση.

Ιδεολογικός άξονας

Ο Σπύρος, αντικαθιστώντας την αναμενόμενη γλωσσική ποικιλία με μια μη ιδιαίτερα προσδοκώμενη, προκαλεί το υφολογικό χιούμορ (Αρχάκης, Φτερνιάτη & Τσάμη, 2015: 71), καταδεικνύοντας, έτσι, την ασυμβατότητα μεταξύ επιλεγμένης γλωσσικής ποικιλίας κι επικοινωνιακής περίπτωσης. Με τον τρόπο αυτό, δείχνοντας να μην ανταποκρίνεται επιτυχώς στην επικοινωνιακή περίπτωση της σκηνής, υποβαθμίζει και στιγματίζει τον νεανικό λόγο, ως κάτι εξαιρετικά ακατανόητο κι εκτός πραγματικότητας. Έτσι, η αποτύπωση της τηλεοπτικής εικόνας του Σπύρου τείνει να είναι αρκετά στερεοτυπική, καθώς ο ίδιος αναπαρίσταται ως ένας μέσος συντηρητικός μεσήλικας, που δεν αφουγκράζεται τις ιδιαιτερότητες της εκάστοτε κοινωνικής ομάδας, τείνοντας να αποστασιοποιείται από αυτές και να τις περιφρονεί κυρίως λόγω της ανασφάλειας και της ανεπάρκειας που αισθάνεται σχετικά με την κατανόηση και την προσέγγισή τους.

Η Δήμητρα, από την άλλη, προβάλλει την εξολοκλήρου διαφορετική ιδιοσυγκρασία που πρέπει να υιοθετήσει κάποιος, προκειμένου να επιτύχει την προσέγγιση των αποξενωμένων και κοινωνικά απροσάρμοστων νέων, όπως συμβατικά παρουσιάζονται στο απόσπασμα. Η υπερβολική αυτή υφοποίηση του νεανικού λόγου, λοιπόν, καθώς κι ο υπερβολικός τρόπος ένδυσής της σε συνδυασμό με την ηλικιακή απόκλιση που υφίσταται μεταξύ της ίδιας και των εφήβων, την στοχοποιούν χιουμοριστικά, υπονομεύοντας έμμεσα την προβαλλόμενη γλωσσική ποικιλία κι, ενισχύοντας, παράλληλα, τις απόψεις περί νεανικής γλωσσικής ομοιογένειας (Στάμου κ.ά., 2016: 43). Παράλληλα, το γεγονός ότι η επιτυχής προσέγγιση των εφήβων, μιας κοινωνικά στιγματισμένης ομάδας που τείνει να υποτιμάται και να υποβιβάζεται διαρκώς, αποδίδεται σε μια αμόρφωτη γυναίκα, που γενικότερα περιφρονείται από τους υπόλοιπους χαρακτήρες της σειράς, καταδεικνύει με στερεοτυπικά έμμεσο τρόπο ότι μόνο ένας αμόρφωτος, αλλά επικοινωνιακά ευέλικτος άνθρωπος θα μπορούσε να προσεγγίσει επιτυχώς τους απαίδευτους κι ασυνείδητους νέους.

Ανάλυση σκηνής

Οι μυθοπλαστικοί χαρακτήρες της παρούσας αλληλεπιδραστικής σκηνής φαίνεται πως προβαίνουν στην κατασκευή νέων ταυτοτήτων, οι οποίες σύμφωνα με την *αρχή της ανάδυσης*, δε συνάδουν απαραίτητα με την κοινωνική κατηγορία στην οποία ανήκουν (Σαλτίδου, 2018: 112) αλλά κατασκευάζονται κατά περίπτωση, κυρίως, μέσω γλωσσικών και σημειωτικών επιλογών (Αρχάκης & Τσάκωνα, 2011: 22). Σύμφωνα με την *αρχή της θεσιακότητας*, λοιπόν, μέσα από την αδυναμία του Σπύρου να γεφυρώσει το επικοινωνιακό χάσμα με τους εφήβους αναδύεται η -κατά τ' άλλα μη αναμενόμενη για την περίπτωση- κατασκευή της ταυτότητας ενός καλλιεργημένου και πνευματικά ανώτερου μεσήλικα, που αποσκοπεί στην νουθέτηση των νέων, μέσω της επιδεικτικής αναφοράς του σε προσωπικά αναχρονιστικά κατορθώματα. Ο ίδιος, μάλιστα, σύμφωνα με την *αρχή της σχεσιακότητας*, αυθεντικοποιώντας τον εαυτό του ως αρμόδιο σε ζητήματα επαναστατικής φύσεως, εξωθεί τους δυσανασχετισμένους νέους στην αποφυσικοποίηση του εγχειρημάτος του, αποδεικνύοντας την ακαταλληλότητά του. Ο Σπύρος, λοιπόν, καταλήγει στην αποστασιοποίησή του από την κοινωνική ομάδα των νέων, γνωστοποιώντας, συνάμα, σύμφωνα με την *αρχή της δεικτικότητας*, την κοινωνική κατηγορία στην οποία θέλει ή πιστεύει πως ανήκει, οικοδομώντας, συνάμα, την ταυτότητα ενός επικοινωνιακά απροσάρμοστου ομιλητή. Τέλος, από πλευράς *μερικότητας*, αντικατοπτρίζονται οι συμβατικές αντιλήψεις της δημιουργού της σειράς και, κατ' επέκταση, οι ευρύτερες στερεοτυπικές κοινωνικές αντιλήψεις που τείνουν να συγχέουν τους νέους με τετριμμένες αρνητικές στερεοτυπικές έννοιες όπως η επιθετικότητα, η παρορμητικότητα, η πνευματική κατωτερότητα και η αδιαλλαξία (Σαλτίδου, 2018: 114).

Στον αντίποδα της ταυτότητας του Σπύρου κατασκευάζεται η ταυτότητα της Δήμητρας, η οποία, σύμφωνα με την *αρχή της θεσιακότητας*, προβαίνει στην νεανική προσαρμογή της ενδυμασίας της και, παράλληλα, στην υφοποίηση της νεανικής κοινωνιολέκτου, οικοδομώντας, έτσι, μια νεανική ταυτότητα. Η ίδια, μάλιστα, σύμφωνα με την *αρχή της σχεσιακότητας*, αυθεντικοποιεί τον εαυτό της ως γνώστη της νεανικής ιδιοσυγκρασίας, γεγονός που επιβεβαιώνεται κι από τους εφήβους, οι οποίοι αυθεντικοποιούν την καταλληλότητά της μέσω της αποδοχής κι ένταξής της στην παρέα τους. Ωστόσο, οι κυρίαρχες στερεοτυπικές αντιλήψεις σχετικά με την κοινωνική ομάδα των νέων και του τρόπου ομιλίας τους, οι οποίες έκδηλα αποτυπώνονται στις λεξιλογικές, συντακτικές και πραγματολογικές επιλογές των εφήβων της παρούσας σκηνής, επιδρούν στον τρόπο αναπαράστασης της τηλεοπτικής κατασκευής της νεανικής ταυτότητας, καταδεικνύοντας την υπερπροσπάθεια

που στερεοτυπικά απαιτείται, προκειμένου να πλησιάσει κάποιος την ατίθαση νεολαία και να γίνει αποδεκτός. Με αυτόν τον τρόπο η νεανική ταυτότητα αναπαρίσταται μονοδιάστατα ως ατελής ενηλικίωση από την δημιουργό της σειράς κι ο μυθοπλαστικός χαρακτήρας της Δήμητρας στοχοποιείται χιουμοριστικά. Έτσι, υπονομεύεται έμμεσα η νεανική γλωσσική ποικιλία, ενισχύοντας, παράλληλα, τις απόψεις περί γλωσσικής ομοιογένειας των νέων (Στάμου κ.ά., 2016: 43).

Ανάλυση: Οι Τρεις Χάριτες

Γλωσσολογικός άξονας/Ανάλυση ρεπερτορίου

Γλωσσολογικός άξονας/Ανάλυση ρεπερτορίου	
Ειρήνη	Όλγα
Γλώσσα της πιάτσας (π.χ. «χοντρή φάση»)	Γλώσσα της πιάτσας (π.χ. «γουστάρεις σαλάτα;»)
Εμφατική χρήση ρήματος «μιλάω» (π.χ. «καλά μιλάμε»)	Καθομιλουμένη (π.χ. «ήτανε που λες»)
Εκφράσεις με σημασιολογικά κενή αντωνυμία (π.χ. «την ψιλοβρίσκετε»)	Εκφράσεις με σημασιολογικά κενή αντωνυμία (π.χ. «δεν μπορείς να την κάνεις ε;»)
Σημασιολογική μετατόπιση (π.χ. «σ' τα στάζουνε»)	Σύνθετες λέξεις (π.χ. «κωλοκατάσταση»)

Εικόνα 2-Γλωσσολογικές επιλογές Ειρήνης-Όλγας

Κοινωνιογλωσσολογικός άξονας/Ανάλυση χαρακτήρων

Η Ειρήνη υφοποιείται τον νεανικό λόγο (βλ. Εικόνα 2), φιλοδοξώντας, έτσι, την προσαρμογή της στην επικοινωνιακή περίσταση του γεύματος με τον νεότερο σύντροφο της αδελφής της, Μαρίας. Ειδικότερα, η υφοποίηση αυτή εντοπίζεται σε λεξιλογικό επίπεδο, καθώς χρησιμοποιείται έντονα η γλώσσα της πιάτσας (*χοντρή φάση*), αποσκοπώντας στη δημιουργία ενός φιλικού κλίματος με τον Σταύρο, γεφυρώνοντας, παράλληλα, το χάσμα γενεών που υποθέτει πως υπάρχει μεταξύ τους. Επιπλέον, παρατηρείται η εμφατική χρήση τους ρήματος «μιλάω» (*καλά μιλάμε*) και η αξιοποίηση εκφράσεων με σημασιολογικά κενή αντωνυμία (*σ' τα στάζουνε οι γέροι σου*) σε συντακτικό επίπεδο, η χρήση σύνθετων λέξεων (*ψιλοβρίσκετε*) σε μορφολογικό, καθώς και η σημασιολογική μετατόπιση σε σημασιολογικό (*σ' τα στάζουνε=σε χρηματοδοτούν/οι γέροι σου=οι γονείς σου*) (Βελούδης, 2001).

Σε ανάλογο γλωσσολογικό πλαίσιο κινείται και η Όλγα (βλ. Εικόνα 2), η οποία προβαίνει στην υφοποίηση της νεανικής κοινωνιολέκτου, οικειοποιούμενη σε λεξιλογικό επίπεδο τη γλώσσα της πιάτσας (*γουστάρεις σαλάτα;*) και της καθομιλουμένης (*ήτανε που λες*), βασικών χαρακτηριστικών, δηλαδή, της «γλώσσας των νέων» (Ανδρουτσόπουλος, 2001) και, συνεπώς, του Σταύρου, στοχεύοντας στη σύγκλιση των γλωσσικών τους ρεπερτορίων. Στη συνέχεια,

παρατηρείται η συντακτική εναρμόνιση του λόγου της με την νεανική γλωσσική ποικιλία μέσα από τη χρήση εκφράσεων με σημασιολογικά κενή αντωνυμία (*δεν μπορείς να την κάνεις, ε;*), καθώς και η μορφολογική μέσα από την αξιοποίηση σύνθετων λέξεων (*κωλοκατάσταση*) οι οποίες συνάδουν πλήρως με τους γλωσσικούς μηχανισμούς της νεανικής κοινωνιολέκτου.

Σημειωτικός άξονας/Ανάλυση χαρακτήρων

Η Ειρήνη υφοποιείται χαρακτηριστικά στοιχεία της «γλώσσας των νέων» μιας κοινωνικής γλωσσικής ποικιλίας, δηλαδή, που απευθύνεται σε μια συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα, στην οποία η ίδια δεν ανήκει, φιλοδοξώντας, έτσι, την επιτυχή προσαρμογή της στην επικοινωνιακή περίσταση (Στάμου κ.ά., 2016: 27), φοβούμενη πως διαφορετικά δεν θα κατορθώσει να επικοινωνήσει επιτυχώς με τον νεότερο Σταύρο. Παρ' όλα αυτά, η φανερή αμηχανία κι ενόχλησή της από την αναγκαστική συναναστροφή της με τον Σταύρο, καθώς αισθάνεται πως αδυνατεί να συνυπάρξει και να επικοινωνήσει μαζί του λόγω της ηλικιακής τους απόκλισης, καθιστά έκδηλο τον αρνητισμό της προς το πρόσωπό του. Σύμφωνα, μάλιστα, με τη στερεοτυπική νοοτροπία της η σύναψη δεσμού με έναν τόσο ηλικιακά νεότερο άντρα φαίνεται πως δεν ενδείκνυται, λόγω του ιδιόμορφου τρόπου ζωής των νέων και του διαφορετικού γλωσσικού κώδικα που χρησιμοποιούν. Η ίδια, επομένως, αναπαρίσταται ως μια συντηρητική και συνεσταλμένη γυναίκα, η οποία δεν συνδέεται με κοινωνικούς προοδευτισμούς κι ανοιχτόμυαλες προσεγγίσεις.

Η Όλγα διακρίνεται για την τολμηρή και ταυτόχρονα ριψοκίνδυνη πρωτοβουλία της να προβεί στην έναρξη μιας συζήτησης, απευθυνόμενη στον Σταύρο, προσπαθώντας «να σπάσει τον πάγο». Η ίδια, ρωτώντας τον αν «*γουστάρει σαλάτα*» σπεύδει άμεσα στην παρουσίαση του εαυτού της ως δεκτικού κι ιδιαίτερα εξοικειωμένου με τον νεανικό λόγο, ατόμου. Έτσι, έπεται μια συνομιλία με έντονα στοιχεία της νεανικής κοινωνιολέκτου εκ μέρους της, θεωρώντας πως με αυτόν τον τρόπο ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της εν λόγω επικοινωνιακής περιστασης, επιδεικνύοντας, παράλληλα, την απλότητα που την χαρακτηρίζει ως άνθρωπο, καθώς και την προσεγγίσιμη πλευρά του εαυτού της, αποβλέποντας στην εξασφάλιση της ομαλής τους επικοινωνίας. Η Όλγα, συνεπώς, αναπαρίσταται στην παρούσα σκηνή ως μια, δεκτική κι αποφασιστική μεσήλικη γυναίκα, που δεν διστάζει να οικειοποιηθεί μια άγνωστη γλωσσική ποικιλία, στοχεύοντας στην διασφάλιση της ενσωμάτωσής της στην ηλικιακή ομάδα των «δικαιωματικών» ομιλητών της.

Ιδεολογικός άξονας

Η Ειρήνη, υιοθετώντας χαρακτηριστικά της νεανικής κοινωνιολέκτου, προσδίδει μια στερεοτυπική διάσταση στην νεανική γλωσσική ποικιλία. Ειδικότερα, μέσα από την εξαιρετικά επιτηδευμένη προσπάθειά της για όσο το δυνατόν πιστότερη αναπαράσταση του νεανικού ιδιώματος, διαφαίνεται η στερεοτυπική αντίληψη της κοινωνίας, σχετικά με τον τρόπο ομιλίας των νέων και το μέγεθος της διαφοροποίησής του συγκριτικά με τον λόγο των ενηλίκων. Παρά τη δυναμικότητα του λόγου της, λοιπόν, λόγω της -φαινομενικά- επικοινωνιακής της ευελιξίας, χαρακτηρίζεται, εν τέλει, για την ανειλικρινή και, συνεπώς, μη ρεαλιστική υφοποίηση της νεανικής κοινωνιολέκτου, γεγονός που συνδέεται άμεσα με την στερεοτυπική κατασκευή της μυθοπλαστικής της εικόνας. Η προβολή, συνεπώς, μιας μεσήλικης γυναίκας, η οποία προσπαθεί να οικειοποιηθεί μια άγνωστη γλωσσική ποικιλία, αποβαίνει εντελώς άκαρπη, ανατρέποντας τις προσδοκίες των τηλεθεατών και, προκαλώντας, παράλληλα, ένα χιουμοριστικό αποτέλεσμα (Στάμου κ.ά., 2016: 27). Με αυτόν

τον τρόπο, μάλιστα, ενισχύονται οι κυρίαρχες στερεοτυπικές αντιλήψεις σχετικά με την αδυναμία ενός ενήλικα να χρησιμοποιήσει επιτυχώς και με φυσικότητα τον νεανικό λόγο.

Η Όλγα, αναπαριστώντας τον Σταύρο ως έναν άνθρωπο που μιλά μια «άλλη γλώσσα», προβάλλει τη στερεοτυπική σύνδεση του νεανικού λόγου με την αντίληψη πως πρόκειται για έναν ομοιογενή τρόπο ομιλίας, που ανήκει σε μια, επίσης, ομοιογενή κοινωνική ομάδα, εκείνης των νέων. Ο λόγος της, λοιπόν, αν και διακρίνεται για τη δυναμική του, στιγματίζεται από την προσποιητή και, κατ' επέκταση, μη ρεαλιστική υφοποίηση του νεανικού ιδιώματος, γεγονός που συνδέεται άρρηκτα με την στερεοτυπική κατασκευή της μυθοπλαστικής της εικόνας. Ειδικότερα, η ίδια, απέχοντας αρκετά από την ηλικιακή ομάδα των νέων, προβάλλεται να προσπαθεί να κατασκευάσει μια νεανική ταυτότητα, αξιοποιώντας ως υφολογικό πόρο τον νεανικό λόγο, γεγονός που αντιβαίνει υφολογικά στο παρόν επικοινωνιακό πλαίσιο, οδηγώντας, έτσι, στην χιουμοριστική στοχοποίηση του εν λόγω χαρακτήρα (Στάμου κ.ά., 2016: 26-27). Συνεπώς, η μη ρεαλιστική αναπαράσταση της Όλγας μέσω της υφολογικής ασυμβατότητας προκαλεί την αίσθηση του χιούμορ στους τηλεθεατές (Στάμου, 2012) πίσω από το οποίο λανθάνει η υπονόμηση των νέων και της κοινωνιολέκτου τους.

Ανάλυση σκηνής

Οι τηλεοπτικοί χαρακτήρες της υπό εξέταση αλληλεπίδρασης διακρίνονται για τη ρευστότητα της ταυτότητάς τους, καθώς κατά τη διεπίδρασή τους προβαίνουν σύμφωνα με την αρχή της *ανάδυσης* στην κατασκευή νέων ταυτοτήτων (Στάμου & Δημοπούλου, 2015), αποσκοπώντας στην επίτευξη των στόχων τους, στην προσαρμογή τους, δηλαδή, στις επικοινωνιακές ανάγκες της παρούσας σκηνής. Ειδικότερα, με βάση την αρχή της *θεσιακότητας* οι δύο γυναίκες, μέσω της υφοποίησης της νεανικής κοινωνιολέκτου κατασκευάζουν τη νεανική ταυτότητα, αποσκοπώντας στην εναρμόνισή τους στην επικοινωνιακή περίσταση και στο επιτυχές πλησίασμα του Σταύρου. Η νεανική τους ταυτότητα, λοιπόν, συγκροτείται, ιδίως, μέσω της χρήσης χαρακτηριστικών δεικτών του νεανικού ιδιώματος, όπως της γλώσσας της πιάτσας (*μπανίσαμε*)/(*γουστάρεις σαλάτα;*) και της καθομιλουμένης (*μου φαίνεται*)/(*το παραξηλώνεις*), οι οποίοι με βάση την αρχή της *δεικτικότητας* δεικνύουν την κοινωνική ομάδα στην οποία επιχειρούν να ενταχθούν, αυτής, δηλαδή, των νέων. Τέλος, αναφορικά με την αρχή της *μερικότητας* οι δύο αδελφές φαίνεται πως επιχειρούν την κατάρριψη των στερεοτυπικών κοινωνικών αντιλήψεων σχετικά με την ασυμβατότητα που απορρέει από την ενήλικη αξιοποίηση της νεανικής κοινωνιολέκτου. Ωστόσο, μέσω της υπερβολικής υφοποίησης της «γλώσσας των νέων» απεικονίζουν συμβατικά την ανικανότητα οικειοποίησης κι απόδοσης με φυσικότητα της εν λόγω γλωσσικής ποικιλίας εκ μέρους των ενηλίκων, μη αποτρέποντας τη χιουμοριστική στοχοποίησή τους κι εκπληρώνοντας, έτσι, τον βασικό στόχο του αποσπάσματος.

Ανάλυση: 8 λέξεις

Γλωσσολογικός άξονας/Ανάλυση ρεπερτορίου

Γλωσσολογικός άξονας/Ανάλυση ρεπερτορίου	
νόνα	Ιφιγένεια
Γλώσσα της πιάτσας (π.χ. «τι κουλά είναι αυτά»)	Χρήση ξένου λεξιλογίου (π.χ. «genius»)
Συντόμευση-περικοπή (π.χ. «προχώ»)	Γλώσσα της πιάτσας (π.χ. «τι κουλά είναι αυτά»)
Χαρακτηρισμός/αξιολόγηση πράγματος (π.χ. «πολύ προχώ κι αυτό»)	Σύνθετες λέξεις (π.χ. «ταπηροκρανίωση»)

Εικόνα 3-Γλωσσολογικές επιλογές νόνας-Ιφιγένειας

Κοινωνιογλωσσολογικός άξονας/Ανάλυση χαρακτήρων

Η νόνα υφοποιείται το νεανικό γλωσσικό ιδίωμα (βλ. Εικόνα 3), χρησιμοποιώντας χαρακτηριστικά στοιχεία του νεανικού λόγου τόσο σε λεξιλογικό επίπεδο (*τι κουλά είναι αυτά;*) όσο και σε σημασιολογικό, μέσω της αξιολόγησης των λεγόμενων της Ιφιγένειας (*πολύ προχώ κι αυτό!*). Με αυτόν τον τρόπο, λοιπόν, ο λόγος της αναπαρίσταται ως δυναμικός, καθώς η ίδια, μέσω της προβαλλόμενης δεκτικότητάς της, εναρμονίζεται πλήρως στις επικοινωνιακές ανάγκες της συγκεκριμένης σκηνής.

Η Ιφιγένεια προβαίνει στη χρήση λεξιλογικών δανείων από την αγγλική γλώσσα (*genius*) (Ξυδόπουλος, 2008: 252), ιδίως, κατά την προσπάθεια γεφύρωσης του επικοινωνιακού χάσματος με τη νόνα, αποβλέποντας στην επαφή-γνωριμία της τελευταίας με τη νεανική γλωσσική ποικιλία (*argot*) και, συνεπακόλουθα, στον εκσυγχρονισμό της. Επιπρόσθετα, υιοθετεί στον λόγο της χαρακτηριστικά γνωρίσματα του νεανικού λεξιλογίου, όπως η συντόμευση λέξεων μέσω της περικοπής (*προχώ*) (Ξυδόπουλος, 2008: 252), τα οποία, αν και συνάδουν με την συγκρότηση της νεανικής τηλεοπτικής της εικόνας, δεν αρμόζουν στο επικοινωνιακό πλαίσιο της σκηνής, αναδεικνύοντας, έτσι, την επικοινωνιακή παραδοξότητα (βλ. Εικόνα 3).

Σημειωτικός άξονας/Ανάλυση χαρακτήρων

Η νόνα, επιδεικνύει ιδιαίτερο ζήλο για την οικειοποίηση αυτού του πρωτόγνωρου για την ίδια νεανικού επικοινωνιακού κώδικα. Έτσι, προβαίνει στην επιτυχή αλλά, συνάμα, παράδοξη υφοποίηση του νεανικού λόγου, ιδίως, μέσω της αφομοίωσης δυσνόητων για εκείνη επικοινωνιακών εκφράσεων (*τι κουλά είναι αυτά*). Η χαρακτηριστική αναφορά, μάλιστα, της «*έφεσής της στις ξένες γλώσσες*», εξισώνοντας τον νεανικό τρόπο ομιλίας με μια ξένη γλώσσα, αντιβαίνει στο εκσυγχρονιστικό εγχείρημά της κι ενισχύει τη συγκρότηση της συμβατικής εικόνας μιας ηλικιωμένης γυναίκας. Η εικόνα της αυτή επιβεβαιώνεται, κι από την στερεοτυπική παρουσίασή της, καθώς η ίδια χρήζει ιδιαίτερης φροντίδας λόγω των

κινητικών της προβλημάτων όπως, επίσης, κι από την αναμενόμενη παραδοσιακή αμφίεσή της, καταρρίπτοντας, έτσι, την πρότερη προοδευτική της εικόνα.

Η Ιφιγένεια οικοδομεί τη νεανική της εικόνα-προσωπικότητα στο πρότυπο μιας συμβατικής έφηβης κοπέλας. Ο λόγος της, μάλιστα, διακρίνεται για τη στατικότητα του, καθώς η ίδια μη εναρμονιζόμενη με τις παρούσες επικοινωνιακές ανάγκες προκειμένου να διευκολυνθεί η διεπίδρασή της με την ηλικιωμένη συνομιλήτριά της, δεν παρουσιάζει την απαραίτητη γλωσσική ευελιξία. Παράλληλα, όμως, έχοντας αναλάβει τη φροντίδα της νόνας, φαίνεται πως προβάλλει ορισμένα γνωρίσματα, τα οποία δε συμπεριλαμβάνονται σε εκείνα που στερεοτυπικά αποδίδονται στην κοινωνική ομάδα των νέων. Η ίδια, λοιπόν, αυτοπαρουσιάζεται, παράλληλα, ως μια ώριμη, ενήλικη γυναίκα, η οποία φέρνει υπεύθυνα εις πέρας τον φροντιστικό της ρόλο, ανακατασκευάζοντας τη νεανική μυθοπλαστική της εικόνα, μέσω της υιοθέτησης στοιχείων κι από το ενήλικο πρότυπο.

Ιδεολογικός άξονας

Η ασυμβατότητα που απορρέει από τη μη αναμενόμενη υφοποίηση του νεανικού γλωσσικού ιδιώματος εκ μέρους της νόνας, συμβάλλει στη χιουμοριστική στοχοποίησή της και, παράλληλα, στην υπονόμηση της νεανικής γλωσσικής ποικιλίας, ενισχύοντας, έτσι, τις συμβατικές απόψεις περί γλωσσικής ομοιογένειας των νέων (Στάμου κ.ά., 2016: 47). Επιπλέον, η στερεοτυπική απεικόνιση της νόνας ως μιας ηλικιωμένης γυναίκας που αδυνατεί να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις της καθημερινότητας, σε συνδυασμό με την συντηρητική αμφίεσή της, αντικατοπτρίζει τη συμβατική αναπαράσταση ενός ανθρώπου της τρίτης ηλικίας, κατασκευάζοντας στερεοτυπικά την τηλεοπτική της εικόνα. Έτσι, η ίδια, αν κι επιδιώκει, μέσω της δυναμικής γλωσσικής συμπεριφοράς της, την κατάρριψη των προαναφερθέντων συμβατικών αντιλήψεων, εν τέλει τείνει να ενισχύει τα ήδη υπάρχοντα στερεότυπα.

Η δεκαοχτάχρονη Ιφιγένεια οικοδομεί μια συμβατική νεανική προσωπικότητα, ενισχύοντας τις στερεοτυπικές αντιλήψεις περί ανικανότητας κι απροθυμίας των νέων να εναρμονιστούν με την εκάστοτε αποκλίνουσα επικοινωνιακή περίσταση. Ωστόσο, η ίδια προβάλλει, παράλληλα, μια δυναμική κι υπεύθυνη πλευρά του εαυτού της, καθώς διεκπεραιώνει με πλήρη υπευθυνότητα τις υποχρεώσεις της αναφορικά με τη φροντίδα της ηλικιωμένης νόνας. Η ασυμβατότητα αυτή που απορρέει από την ώριμη κι υπεύθυνη αναπαράσταση του, κατά τ' άλλα, επιπόλαιου κι ανώριμου εαυτού της, οδηγεί στην έντονη αμφισβήτηση των στερεοτυπικών αντιλήψεων, που τείνουν να συνδέουν τους νέους με αρνητικά φορτισμένες έννοιες, όπως η αδιαφορία και η έλλειψη κοινωνικών ευαισθησιών.

Ανάλυση σκηνής

Στην παρούσα αλληλεπίδραση οι ταυτότητες των πρωταγωνιστριών, αν και δομούνται υπό το πρίσμα της ηλικίας, διακρίνονται, σύμφωνα με την αρχή της ανάδυσης, για τη ρευστή υπόστασή τους ως απόρροια της μεταξύ τους διεπίδρασης, που πραγματώνεται μέσω συγκεκριμένων γλωσσικών επιλογών (Maroniti, Stamou, Dinas & Griva, 2013). Πιο συγκεκριμένα, με βάση την αρχή της θεσιακότητας η νόνα προβαίνει στην -παράδοξη- οικοδόμηση μιας νεανικής ταυτότητας, αναδεικνύοντας, έτσι, την προοδευτική πλευρά του εαυτού της. Η ίδια, μάλιστα, αυθεντικοποιεί τον εαυτό της, από πλευράς σχεσιακότητας για τη δεκτικότητά του στην εκμάθηση-αξιοποίηση του νεανικού γλωσσικού ιδιώματος, αποδίδοντας την δεξιότητα αυτή στην «έφεσή της στις ξένες γλώσσες». Τέλος, οι δημιουργοί της παρούσας σειράς, προβάλλοντας τη νόνα ως μια γυναίκα με όρεξη κι ενδιαφέρον για

ενασχόληση με τη «γλώσσα των νέων», την οποία υιοθετεί υπό το πρίσμα του χάσματος γενεών, στοχεύοντας στη γεφύρωσή του, επιχειρούν μια ρήξη με την παθητικότητα από την οποία διέπεται ο λόγος της τρίτης ηλικίας (Σαλτίδου, 2018). Η υφολογική ασυμβατότητα, ωστόσο, που απορρέει από την άντληση νεανικών λεξιλογικών στοιχείων εκ μέρους μιας ηλικιωμένης γυναίκας έχει ως αποτέλεσμα τη χιουμοριστική στοχοποίησή της (Gardner, 2010), επιτυγχάνοντας με αυτόν τον τρόπο και τον πιθανό στόχο του αποσπάσματος. Έτσι, ενώ, αρχικά, επιδιώκεται η άρση των στερεοτυπικών αντιλήψεων περί συμβατικής αναπαράστασης των ηλικιωμένων ανθρώπων και του νεανικού τρόπου ομιλίας, ενισχύονται, εν τέλει, σύμφωνα με την *αρχή της μερικότητας*, συνδέοντας το νεανικό ομιλιακό ύφος με ακατανόητες ξένες γλώσσες (βλ. Ιορδανίδου & Ανδρουτσόπουλος, 1999).

Η Ιφιγένεια, στον αντίποδα, με βάση την *αρχή της θεσιακότητας*, προβάλλεται να οικοδομεί, αρχικά, μια συμβατική νεανική ταυτότητα. Η ίδια, μάλιστα, από πλευράς *σχεσιακότητας*, αυθεντικοποιεί τον εαυτό της ως γνώστρια της νεανικής κοινωνιολέκτου κι, έτσι, αναλαμβάνει την εκμάθηση της γλωσσικής αυτής ποικιλίας στη νόνα. Σύμφωνα με την *αρχή της μερικότητας*, λοιπόν, ο μυθοπλαστικός χαρακτήρας της Ιφιγένειας αναπαράγει τις στερεοτυπικές κοινωνικές αντιλήψεις αναφορικά με την νεανική αδιαλλαξία κι ανικανότητα προσαρμογής σε εναλλακτικές επικοινωνιακές περιστάσεις. Στη συνέχεια, όμως, μέσω της υιοθέτησης χαρακτηριστικών που προσιδιάζουν σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, οικοδομεί μια μη αναμενόμενη ενήλικη ταυτότητα, η οποία, αντιβαίνοντας στην πρότερη, στοχεύει στην κατάρριψη των προαναφερθέντων κοινότυπων στερεοτύπων. Η ίδια, λοιπόν, από πλευράς *θεσιακότητας* κατασκευάζει την ταυτότητα μιας ώριμης κι υπεύθυνης ενήλικης γυναίκας. Έτσι, σύμφωνα με την *αρχή της μερικότητας*, οι δημιουργοί της παρούσας σειράς φαίνεται πως επιχειρούν την ανατροπή των συμβατικών αντιλήψεων για την σταθερή κι αμετάβλητη ταυτότητα των νέων, καταδεικνύοντας, παράλληλα, πως τα νεανικά γλωσσικά στοιχεία δεν αποτελούν πάγια ιδιότητα της κοινωνικής ομάδας των νέων. Συνεπώς, μέσα από αυτή την παραδοξότητα που απορρέει από τη σκόπιμη «αντιστροφή των ρόλων», προβάλλοντας τον εκμοντερνισμό της νόνας και, συνάμα, τη στροφή της Ιφιγένειας προς την παράδοση, επιδιώκεται η κατασκευή ανάλαφρων κι αποπλαισιωμένων από τα στερεότυπα μυθοπλαστικών χαρακτήρων, προσεγγίζοντας, παράλληλα, μια ευρεία ηλικιακή κατηγορία τηλεθεατών.

Εκπαιδευτική αξιοποίηση κειμένων μαζικής κουλτούρας

Ο λόγος της μαζικής κουλτούρας, συμβαδίζοντας με τις κρατικές πολιτικές πρακτικές που διαχρονικά αποσκοπούν στη δημιουργία γλωσσικά ομογενοποιημένων κοινωνιών, συμβάλλει ουσιαστικά στην προώθηση της πρότυπης γλωσσικής ποικιλίας, μέσω της περιθωριοποίησης των αποκλινουσών γλωσσικών πραγματώσεων (Στάμου κ.ά., 2016). Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, παρά την έκδηλη συμπερίληψη φαινομένων γλωσσικής ποικιλότητας στα Κείμενα Μαζικής Κουλτούρας, δεν επιτυγχάνεται η ενίσχυση της γλωσσικής ετερογένειας, αλλά αντιθέτως, μέσω της συμβατικής αναπαράστασης των κυρίαρχων ιδεολογιών της πρότυπης γλωσσικής ποικιλίας, ενδυναμώνεται αισθητά η μονογλωσσία και η γλωσσική ομοιομορφία (Στάμου κ.ά., 2016).

Δεδομένης, λοιπόν, της φιλτραρισμένης αναπαράστασης της κοινωνιογλωσσικής πραγματικότητας, τα Κείμενα Μαζικής Κουλτούρας προβαίνουν στη συμβατική ανακύκλωση κυρίαρχων κοινωνικών νοημάτων και ιδεολογιών, καθρεφτίζοντας τη γλωσσική ποικιλότητα από μια συγκεκριμένη οπτική γωνία. Η έκφραση, λοιπόν, συγκεκριμένων και ιδεολογικά

φορτισμένων γλωσσικών απόψεων αποτελεί τη σπουδαιότερη ένδειξη της διδακτικής αξίας των Κειμένων Μαζικής Κουλτούρας, αποσκοπώντας, μέσω της ανάπτυξης της κριτικής στάσης των μαθητών/-τριών απέναντι στις τηλεοπτικές-μυθοπλαστικές αναπαραστάσεις, στην επίγνωση της λανθάνουσας γλωσσικής ιδεολογίας. Η διδακτική αξιοποίησή τους, συνεπώς, αποτελεί το «κλειδί» για την αναμόρφωση της σχολικής πραγματικότητας.

Η σπουδαιότητα των Κειμένων Μαζικής Κουλτούρας αναγνωρίζεται, μάλιστα, τα τελευταία χρόνια κι από το ελληνικό πρόγραμμα σπουδών, το οποίο θέτει τη γλωσσική ποικιλότητα στο επίκεντρο του γλωσσικού μαθήματος (Στάμου κ.ά., 2016). Έτσι, από το 2011 το νέο αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών εστιάζει στην κριτική ανάλυση κειμένων, αποβλέποντας, μέσα από την ανάπτυξη του κριτικού γραμματισμού, στην πρόσληψη των γλωσσικών ποικιλιών ως αναπόσπαστου κι αδιάσπαστου μέρους του γλωσσικού συστήματος, σύμφωνα με το οποίο, μάλιστα, δομούνται και οι εκάστοτε ομιλιακές ταυτότητες (Ντίνιας, 2013: 298-299). Παρ' όλα αυτά, όμως, η εκπαιδευτική πραγματικότητα φαίνεται πως απέχει αισθητά από την ουσιαστική κι αποτελεσματική εφαρμογή της στοχοθεσίας του προαναφερθέντος προγράμματος σπουδών, καθώς η εκπαιδευτική κοινότητα τείνει να αντιμετωπίζει με επιφυλακτικότητα τη συμπερίληψη μη πρότυπων γλωσσικών ποικιλιών στη διδακτική διαδικασία. Έτσι, η γλωσσική ετερογένεια εξακολουθεί να εκλείπει από την εκπαιδευτική πραγματικότητα.

Το παρόν εκπαιδευτικό πλάνο, λοιπόν, επιχειρεί την ενεργοποίηση της κριτικής διδακτικής αξιοποίησης των κειμένων μαζικής κουλτούρας (Τσάμη κ.ά., 2016), αποσκοπώντας στη δημιουργία κριτικών υποκειμένων. Έτσι, στο πλαίσιο της διδακτικής ενότητας «Γλώσσα και γλωσσικές ποικιλίες/Οι ποικιλίες της γλώσσας» του σχολικού μαθήματος Έκφραση-Έκθεση της Α' Λυκείου, αξιοποιούνται ενδεικτικά, σύμφωνα με το *μοντέλο των Πολυγραμματισμών* (Cope & Kalantzis, 2000), τρία αποσπάσματα τηλεοπτικών-μυθοπλαστικών σειρών («Οι Απαράδεκτοι», «Οι τρεις χάριτες», «8 Λέξεις»), τα οποία αναπαριστούν υπό ένα εναλλακτικό και μη αναμενόμενο πρίσμα τη χρήση της νεανικής γλωσσικής ποικιλίας από ενήλικες, «μη φυσικούς ομιλητές», που αποσκοπούν στην επίτευξη των εκάστοτε στόχων τους, επιτυγχάνοντας, κατ' επέκταση, τους χιουμοριστικούς στόχους των αποσπασμάτων.

Στοχοθεσία

Θέτοντας, λοιπόν, το πλαίσιο για τη δημιουργία νέων εκπαιδευτικών βάσεων επιχειρείται η ενεργοποίηση της κριτικής σκέψης των εκπαιδευόμενων σχετικά με τις κοινωνικές πτυχές της γλωσσικής χρήσης (Στάμου, 2012). Μέσω της ανάπτυξης της επικοινωνιακής τους ικανότητας επιτυγχάνεται, παράλληλα, και η αναγνώριση-αμφισβήτηση των γλωσσικών ανισοτήτων που υφίστανται μεταξύ των προβαλλόμενων γλωσσικών ποικιλιών, καθιστώντας τους ικανούς παρατηρητές των λανθάνουσών ιδεολογιών, αποφεύγοντας, έτσι, την άκριτη αποδοχή τους.

Αναλυτικότερα, καθιστώντας τους μαθητές ερευνητές των σημειωτικών στοιχείων που συμβάλλουν στη συγκρότηση των τηλεοπτικών νεανικών προσωπικοτήτων, η παρούσα διδακτική πρόταση στοχεύει στον εντοπισμό της ασυμβατότητας που απορρέει από τη χρήση μη αναμενόμενων γλωσσικών ποικιλιών, ενισχύοντας, κατ' επέκταση, τη χιουμοριστική στοχοποίηση των χαρακτήρων. Διερευνώντας, λοιπόν, την παράδοξη χρήση της νεανικής γλωσσικής ποικιλίας, οι εκπαιδευόμενοι θα δύνανται να συνειδητοποιήσουν τη λειτουργία του χιούμορ ως φορέα κοινωνικών νοημάτων και ιδεολογιών (Τσάμη κ.ά., 2016), διακρίνοντας, έτσι, τον υπόρρητο υποβιβασμό-στιγματισμό της χρησιμοποιούμενης γλωσσικής ποικιλίας, καθώς και των μυθοπλαστικών χαρακτήρων που την πραγματώνουν. Έτσι, γίνεται αντιληπτός ο ομογενοποιητικός ρόλος των Κειμένων Μαζικής Κουλτούρας,

φυσικοποιώντας, μέσω της προώθησης της μονογλωσσίας, την ανισότητα μεταξύ των γλωσσικών ποικιλιών (Τσάμη κ.ά., 2016).

Επιπρόσθετα, μέσα από την κριτική προσέγγιση των αποσπασμάτων και, συγκεκριμένα, της νεανικής κοινωνιολέκτου, το παρόν διδακτικό πλάνο στοχεύει στη συνειδητοποίηση της λανθάνουσας ιδεολογικής διάστασης των κοινωνικών παραμέτρων, εκπαιδύοντας τους/τις μαθητές/-τριες στην κριτική και διαρκώς διαπραγματεύσιμη αντιμετώπιση των κοινωνιογλωσσικών φαινομένων. Παράλληλα, συμβάλλει στην πρόσληψη της αναπαριστώμενης γλωσσικής ποικιλίας ως μηχανισμού δόμησης συγκεκριμένων ταυτοτήτων, ενισχύοντας την κριτική συνείδηση των παιδιών (Τσάμη κ.ά., 2016). Πρωταγωνιστώντας, λοιπόν, στην εκπαιδευτική διαδικασία οι εκπαιδευόμενοι θα δύνανται να αναστοχαστούν και να κατανοήσουν σε βάθος τον ρόλο της γλώσσας, αποτιμώντας κριτικά τις πολλαπλές εκφάνσεις της γλωσσικής ποικιλότητας βάσει του εκάστοτε κοινωνικού συγκείμενου (Μπουτουλούση, 2001), εκλαμβάνοντας, παράλληλα, την αναπαριστώμενη γλωσσική ποικιλία ως μηχανισμό δόμησης συγκεκριμένων ταυτοτήτων, μέσω της κατανόησης των υποδηλούμενων νοημάτων της στοχοποίησης συγκεκριμένων γλωσσικών επιλογών και χαρακτήρων.

Διδακτική πορεία

Η *τοποθετημένη πρακτική*, βασιζόμενη στον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζει η έννοια του κινήτρου στη διαδικασία της μάθησης, στοχεύει στην προσέλκυση του μαθητικού ενδιαφέροντος και στην ενεργότερη συμμετοχή των παιδιών στο σχολικό μάθημα, μέσω της δημιουργικής αξιοποίησης της εξωσχολικής γνώσης κι εμπειρίας τους (Κουτσογιάννης, 2017: 300). Η εκπαιδευτική διαδικασία, λοιπόν, οργανώνεται μέσω της ένταξης πρακτικών, οι οποίες αντιπροσωπεύουν τις κειμενικές περιστάσεις που αντλούνται από την καθημερινότητα των μαθητών (Φτερνιάτη, 2010), στοχεύοντας, έτσι, στην επίτευξη των επιδιωκόμενων μαθησιακών στόχων. Δεδομένης, λοιπόν, της προτίμησής τους στη διδακτική αξιοποίηση πολυτροπικών κειμένων, εικάζεται ότι τα επιλεγμένα αποσπάσματα θα άπτονται των ενδιαφερόντων τους, ιδίως, λόγω του αναπαριστώμενου νεανικού τρόπου ομιλίας και, γενικότερα, της νεανικής ιδιοσυγκρασίας.

Κατά την *ανοιχτή διδασκαλία*, η οποία αντιμετωπίζει τη σχολική τάξη ως μια αποπλαισιωμένη από στοιχεία παραδοσιακού χαρακτήρα κοινότητα μάθησης (Κουτσογιάννης, 2017), προβάλλονται διαδοχικά τα τρία τηλεοπτικά αποσπάσματα μέσα στην τάξη και υιοθετείται μια ομαδοσυνεργατική μέθοδος κατά την οποία οι μαθητές/-τριες χωρίζονται σε τρεις ομάδες. Αναλαμβάνοντας, λοιπόν, την επεξεργασία ενός εκ των τριών αποσπασμάτων, μέσω της επεξεργασίας κατάλληλα διαμορφωμένων φύλλων εργασίας (βλ. Παράρτημα Εικόνα 4), επιδιώκεται η ανίχνευση και κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των γλωσσικών στοιχείων που συμβάλλουν στην οργάνωση του περιεχομένου των υπό μελέτη κειμένων μαζικής κουλτούρας (Αρχάκης κ.ά., 2015). Επιπρόσθετα, οι μαθητές/τριες, ερχόμενοι σε επαφή με τα αναπαριστώμενα γνωρίσματα του νεανικού λόγου, καλούνται να εντοπίσουν τις ασυμβατότητες από τις οποίες προκύπτει η χιουμοριστική στοχοποίηση συγκεκριμένων μυθοπλαστικών χαρακτήρων και, ταυτόχρονα, την έμμεση -κατά κύριο λόγο- υπονόμηση και περιθωριοποίηση των χαρακτήρων.

Στο στάδιο της *κριτικής παισιώσης* οι εκπαιδευόμενοι, μέσα από μια προσπάθεια κριτικής ανάλυσης κι ερμηνείας των γλωσσικών στοιχείων που εντοπίστηκαν στο προηγούμενο στάδιο (βλ. Παράρτημα Εικόνα 5), διερευνούν τις λανθάνουσες πτυχές των προβαλλόμενων αναπαραστάσεων, οι οποίες επεκτείνονται κι εκτός κειμενικού πλαισίου, αντικατοπτρίζοντας

την κοινωνικοπολιτισμική πραγματικότητα (Κουτσογιάννης, 2017). Ταυτόχρονα, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον εντοπισμό των γλωσσικών ιδεολογιών και των μεταπραγματολογικών στερεότυπων, που απορρέουν κι ενισχύονται από τις προβαλλόμενες ασυμβατότητες, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση των γλωσσικών στάσεων απέναντι στη νεανική γλωσσική ποικιλία. Έτσι, τα παιδιά κατανοούν πως η υπονόμηση της κοινωνικής ομάδας των νέων απορρέει από τις εκάστοτε γλωσσικές στάσεις, οι οποίες τείνουν να συνδέουν συμβατικά ορισμένα γλωσσικά στοιχεία με συγκεκριμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά.

Σε τελικό στάδιο, οι τρεις ομάδες παρακολουθούν από κοινού ένα απόσπασμα από την τηλεοπτική σειρά «10 λεπτά κήρυγμα». Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός, διανέμοντας το αντίστοιχο φύλλο εργασίας, ζητά την κριτική προσέγγισή του, εξετάζοντας την προβαλλόμενη ασυμβατότητα από μια διαφορετική οπτική (βλ. Παράρτημα εικόνα 5, ερώτηση 4). Το απόσπασμα αυτό, λοιπόν, αν και συμβαδίζει με τα τρία προηγούμενα ως προς την αναπαράσταση της ασυμβατότητας που απορρέει από τη χρήση μη αναμενόμενων γλωσσικών ποικιλιών και την πρόκληση υφολογικού χιούμορ, ακολουθεί μια διαφορετική κατεύθυνση, «αντιστρέφοντας τους ρόλους». Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι θα έχουν τη δυνατότητα να ελέγξουν την κριτική τους ικανότητα, εξετάζοντας το ίδιο φαινόμενο από μια διαφορετική οπτική γωνία. Η δραστηριότητα αυτή υπολογίζεται να διαρκέσει περίπου μια διδακτική ώρα.

Η *μετασηματισμένη πρακτική* στρέφει την προσοχή της στην επανεκτίμηση των νεοαποκτηθεισών γνώσεων (Κουτσογιάννης, 2017). Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι μετά το πέρας της εργασίας τους, επιστρέφουν στην αφετηρία της διαδικασίας, επανεξετάζοντας τις νεοαποκτηθείσες γνώσεις τους, μέσω μιας ιδιαίτερα δημιουργικής δραστηριότητας, αποκτώντας, έτσι, τη δυνατότητα έμπρακτης εφαρμογής τους. Μέσω της υιοθέτησης, λοιπόν, μιας δραστηριοκεντρικής κι ομαδοσυνεργατικής μεθόδου, η κάθε ομάδα, υιοθετώντας τον ρόλο του σεναριογράφου καλείται να δημιουργήσει μια παραλλαγή του αποσπάσματός της, δίνοντας έμφαση και προσοχή στην μετατροπή του επικοινωνιακού κώδικα των τηλεοπτικών χαρακτήρων (βλ. Παράρτημα εικόνα 6). Συγκεκριμένα, επιστρατεύοντας τα κατάλληλα γλωσσικά κι εξωγλωσσικά μέσα, οι ομάδες προβαίνουν στην ανακατασκευή των διαλόγων του αποσπάσματός τους, εστιάζοντας στο υποθετικό σενάριο της αρνητικής στάσης των πρωταγωνιστών/-τριών απέναντι στους νέους και της απροθυμίας τους να τους προσεγγίσουν. Ολοκληρώνοντας τη δραστηριότητα οι εκπαιδευόμενοι παρουσιάζουν τη γραπτή απόδοση των διαλόγων στους συμμαθητές τους, οι οποίοι θα αξιολογήσουν και το αποτέλεσμα της προσπάθειάς τους.

Συμπεράσματα-Προτάσεις

Μέσα από την εξέταση τριών τηλεοπτικών-μυθοπλαστικών κειμένων αξιοσημείωτου κοινωνιογλωσσικού ενδιαφέροντος («Οι Απαράδεκτοι», «Οι τρεις Χάριτες», «8 Λέξεις»), διερευνήθηκε ο τρόπος αναπαράστασης της νεανικής κοινωνιολέκτου, μιας μη πρότυπης, δηλαδή, γλωσσικής ποικιλίας, εστιάζοντας στην κοινωνιογλωσσική ασυμβατότητα που απορρέει από τη χιουμοριστική στοχοποίηση αυτής και των ομιλητών/-τριών της. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζοντας το γλωσσικό-υφολογικό ρεπερτόριο των μυθοπλαστικών χαρακτήρων, καθώς κι ορισμένα μη γλωσσικά σημειωτικά συστήματα, όπως η εμφάνιση και οι συνήθειές τους, αναδείχθηκε η στερεοτυπική αναπαράσταση της νεανικής γλωσσικής ποικιλίας και, κατ' επέκταση, της νεανικής ταυτότητας, καθώς απώτερος στόχος των

τηλεοπτικών δημιουργιών καθίσταται η παρουσίαση μιας ενιαίας νεανικής εικόνας που αποκλίνει αισθητά από την αντίστοιχη ενήλικη.

Αναλυτικότερα, αναφορικά με το επιλεγμένο απόσπασμα της τηλεοπτικής σειράς «Οι Απαράδεκτοι» και, συγκεκριμένα, μέσω της εξέτασης δύο αντιδιαμετρικά αντίθετων προσεγγίσεων (Σπύρου-Δήμητρας), καταδείχθηκε η στερεοτυπική αναπαράσταση των νέων και του νεανικού ιδιώματος, ως μιας απροσάρμοστης-απομονωμένης κοινωνικής ομάδας και δυσνόητης γλωσσικής ποικιλίας αντίστοιχα, η οικειοποίηση της οποίας καθίσταται, τελικώς, ιδιαίτερα περίπλοκη διαδικασία για έναν ενήλικα. Έτσι, λοιπόν, από τη μία η έκδηλη αδυναμία προσαρμογής του Σπύρου στις νεανικές επικοινωνιακές ανάγκες της σκηνής κι από την άλλη η υπερβολική υιοθέτηση του νεανικού τρόπου ομιλίας και, γενικότερα, των βασικών χαρακτηριστικών της νεότητας εκ μέρους της Δήμητρας, λειτουργούν συμπληρωματικά στην ανάδειξη της υπερπροσπάθειας που απαιτείται, προκειμένου να επιτευχθεί η προσέγγιση των νέων. Η απορρέουσα, συνεπώς, ασυμβατότητα των αποτυχημένων/μη ρεαλιστικών αυτών προσεγγίσεων εκ μέρους των δύο ενηλίκων οδηγεί αναπόφευκτα στη χιουμοριστική στοχοποίησή τους.

Ανάλογη περίπτωση πρόωθησης συμβατικών αντιλήψεων αποτελεί το απόσπασμα της τηλεοπτικής σειράς «Οι τρεις Χάριτες». Ειδικότερα, μέσα από μια μη αναμενόμενη κι εξαιρετικά επιτηδευμένη προσπάθεια ενήλικης χρήσης της νεανικής κοινωνιολέκτου εκ μέρους της Ειρήνης και της Όλγας, αναπαράγονται οι ευρύτερες στερεοτυπικές κοινωνικές αντιλήψεις σχετικά με τον «εξωπραγματικό» και ιδιαίτερα δυσνόητο τρόπο ομιλίας των νέων.

Τέλος, σχετικά με το αξιοποιούμενο απόσπασμα της τηλεοπτικής σειράς «8 Λέξεις», παρατηρείται μια αντίθεση ως προς τα εξαγόμενα συμπεράσματα. Πιο συγκεκριμένα, η ηλικιωμένη νόνα, αν κι επιχειρεί, μέσω της υιοθέτησης βασικών γνωρισμάτων της νεανικής κοινωνιολέκτου, την άρση των στερεοτυπικών αντιλήψεων περί ομοιογένειας του νεανικού λόγου, προδίδεται από εξωγλωσσικά σημειωτικά στοιχεία, τα οποία, εν τέλει, συμβάλλουν στη συμβατική συγκρότηση της εικόνας της. Αντιθέτως, η νεαρή Ιφιγένεια, αν κι αξιοποιεί πληθώρα νεανικών γνωρισμάτων, τα οποία την καθιστούν «δικαιωματικό» χρήστη της νεανικής γλωσσικής ποικιλίας, κατατάσσοντάς την στην κοινωνική ομάδα της νεότητας, καταρρίπτει, τελικώς, τις κοινωνικές συμβάσεις περί αδιαφορίας, ανευθυνότητας κι έλλειψης κοινωνικών ευαισθησιών των νέων, ωθώντας το τηλεοπτικό κοινό στη θετική αντιμετώπιση των ίδιων και του ομιλιακού τους τρόπου.

Ολοκληρώνοντας, αναγκαία κρίθηκε η διδακτική αξιοποίηση των κειμένων μαζικής κουλτούρας, καθώς αποτελούν πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης των εκπαιδευόμενων, στοχεύοντας στην ευαισθητοποίησή τους σχετικά με φαινόμενα γλωσσικής ποικιλότητας κι ετερογλωσσίας (Στάμου, 2012: 33). Στο πλαίσιο αυτό, λοιπόν, παρουσιάζοντας ένα σχέδιο εκπαιδευτικής παρέμβασης, απευθυνόμενο σε μαθητές/-τριες της Α΄ Λυκείου, προτάθηκε η διδακτική αξιοποίηση των προαναφερθέντων μυθοπλαστικών αποσπασμάτων, βάσει του παιδαγωγικού μοντέλου των *Πολυγραμματισμών*.

Ειδικότερα, διερευνώντας τις στερεοτυπικές αναπαραστάσεις της νεανικής γλωσσικής ποικιλίας και, γενικότερα, της κοινωνικής ομάδας των νέων, μέσω της ασυμβατότητας που προκύπτει από τις παράταιρες προσπάθειες προσέγγισής τους εκ μέρους των μεσηλικών/ηλικιωμένων πρωταγωνιστών/-τριών, επιδιώκεται η εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με την υπόρρητη γλωσσική ιδεολογία, προκειμένου να αποφευχθεί η

άκριτη αποδοχή της και να επιτευχθεί η αποδυνάμωσή της. Συνεπώς, οι μαθητές/τριες ερχόμενοι σε άμεση επαφή με κείμενα προερχόμενα από την προσωπική κοινωνική τους εμπειρία, ωθούνται στον κριτικό αναστοχασμό των κοινωνιογλωσσικών αναπαραστάσεων και, κατ' επέκταση, στην ενδυνάμωση της κριτικής ενημερότητάς τους.

Συμπερασματικά, λοιπόν, παρά την εξέχουσα θέση των νεανικών κοινωνιογλωσσικών αναπαραστάσεων στα κείμενα μαζικής κουλτούρας, αδιαμφισβήτητη καθίσταται η αναπαραγωγή-προώθηση καθιερωμένων αντιλήψεων σχετικά με την κοινωνική ομάδα των νέων και τη νεανική γλωσσική ποικιλία αντίστοιχα (Σαλτίδου & Στάμου 2016). Εξετάζοντας, μάλιστα, τρεις αναπαραστάσεις κοινωνιογλωσσικής ασυμβατότητας στον νεανικό λόγο, καταδείχθηκε η μεταπραγματολογική λειτουργία των τηλεοπτικών σειρών, μέσω της οποίας διαδίδονται στερεοτυπικές αντιλήψεις σχετικά με ορισμένες κοινωνικές ομάδες και γλωσσικές συμπεριφορές (Agha, 2003), οι οποίες, παρά τη φαινομενική προσπάθεια αμφισβήτησής τους, φυσικοποιώντας την υφοποίηση της νεανικής κοινωνιολέκτου εκ μέρους των ενηλίκων, ενισχύονται υπόρρητα (Stamou, Agrafioti & Dinas, 2012).

Αναφορές

- Agha, A. (2003). The social life of a cultural value. *Language and Communication*, 23, 231-273. doi:10.1016/S0271-5309(03)00012-0
- Androutsopoulos, J. (2012). *Repertoires, characters and scenes: Sociolinguistic difference in Turkish-German comedy. Multilingua*, 31, 301-326. Ανακτήθηκε 29/04/20 από: <https://jannisandroutsopoulos.files.wordpress.com/2012/12/301-326-ja-repertoires.pdf>
- Attardo, S. (2001). *Humorous texts: A semantic and pragmatic analysis*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Bucholtz, M. (2002). Youth and cultural practice. *Annual Review of Anthropology*, 31, 525-552. Ανακτήθηκε 10/05/20 από: <https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev.anthro.31.040402.085443>
- Bucholtz, M., & Hall, K. (2005). Identity and interaction: A sociocultural linguistic approach. *Discourse Studies*, 7, 584-614. doi: 10.1177/1461445605054407
- Cope, B., & Kalantzis, M. (2000). *Multiliteracies: literacy learning and the design of social futures*. London & New York: Routledge.
- Duff, P. A. (2004). Intertextuality and hybrid discourses: The infusion of pop culture in educational discourse. *Linguistics & Education*, 14, 231-276. Ανακτήθηκε 30/06/20 από: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0898589804000063?via%3Dihub>
- Eckert, P. (2001). Style and social meaning. In P. Eckert & J. R. Rickford (Eds.), *Style and Sociolinguistic Variation* (pp. 119-126). Cambridge: Cambridge University Press.
- Eckert, P. (2012). Three waves of variation Study: The emergence of meaning in the study of variation. *Annual Review of Anthropology*, 41, 87-100. Ανακτήθηκε 20/05/20 από: <https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev-anthro-092611-145828>
- Gardner, S. (2010). Discourse shifting for humorous effect: The Python method. *Bulletin of Graduate School of Education Okayama University*, 145, 39-46. Ανακτήθηκε 28/05/20 από: <http://ousar.lib.okayama-u.ac.jp/en/40573>
- Maroniti, K., Stamou, A. G., Dinas, K. D., & Griva, E. (2013). Το κοινωνιογλωσσικό ύφος των κινουμένων σχεδίων: Η περίπτωση της τηλεταινίας Χριστούγεννα α λα Μαδαγασκάρη. *Multilingual academic Journal of Education and Social Sciences*, 2, σσ. 25-33. doi: 10.6007/MAJESS/v1-i2/455
- Stamou, A. (2011). Speech style and the construction of social division: Evidence from Greek television. *Language & Communication*, 31, 329-344. Ανακτήθηκε 30/06/20 από: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0271530911000188>

- Stamou, A. G., Agrafioti, A., & Dinas, K. D. (2012). Representations of youth (language) in Greek TV commercials. *Journal of Youth Studies*, 15 (7), 909-928. Ανακτήθηκε 30/06/20 από: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13676261.2012.677816?scroll=top&needAccess=true>
- Ανδρουτσόπουλος, Γ. (2001). Η γλώσσα των νέων. Στο Α.-Φ. Χριστίδης & Μ. Θεοδωροπούλου (Επιμ.), *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα* (σσ. 108-113). Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Αρχάκης, Α., & Τσάκωνα, Β. (2011). *Ταυτότητες, αφηγήσεις και γλωσσική εκπαίδευση*. Αθήνα: Πατάκης.
- Αρχάκης, Α., Φτερνιάτη, Α., & Τσάμη, Β. (2015). Η γλωσσική ποικιλότητα σε κείμενα της μαζικής κουλτούρας: Προτάσεις διδακτικής αξιοποίησής της. Στο Μ. Τζακώστα (Επιμ.), *Η διδασκαλία των νεοελληνικών γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση* (σσ. 67-94). Αθήνα: Gutenberg.
- Βελουδής, Γ. (2001). Άνισες εξισώσεις: Η γλώσσα των νέων. Στο Γ. Χάρης (Επιμ.), *Δέκα μύθοι για την ελληνική γλώσσα* (σσ. 15-21). Αθήνα: Πατάκης.
- Ιορδανίδου, Α., & Ανδρουτσόπουλος, Γ. (1999). «Πήρανε τη γλώσσα στο...κρανίο»: Στάσεις των ΜΜΕ απέναντι στη γλώσσα των νέων. *Ελληνική Γλωσσολογία '97. Πρακτικά του Γ' Διεθνούς Γλωσσολογικού Συνεδρίου για την Ελληνική Γλώσσα* (σσ. 586-595). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Kalantzis, M., & Core, B. (2001). Πολυγραμματισμοί. Στο Α.-Φ. Χριστίδης (Επιμ.), *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα* (σσ. 214-216). Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Κουτσογιάννης, Δ. (2017). *Γλωσσική διδασκαλία: Χθες, σήμερα, αύριο. Μια πολιτική προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.
- Μαρωνίτη, Κ., Στάμου, Α. Γ., Γρίβα, Ε. & Ντίνας, Κ. (2016). Αναπαραστάσεις της γλωσσικής ποικιλότητας στον τηλεοπτικό λόγο: Εφαρμόζοντας ένα πρόγραμμα κριτικού γραμματισμού σε παιδιά πρωτοσχολικής ηλικίας. Στο Α. Γ. Στάμου, Π. Πολίτης & Α. Αρχάκης (Επιμ.), *Γλωσσική ποικιλότητα και κριτικοί γραμματισμοί στο λόγο της μαζικής κουλτούρας: Εκπαιδευτικές προτάσεις για το γλωσσικό μάθημα* (σσ. 57-94). Καβάλα: Σαΐτα.
- Μπουτουλούση, Ε. (2001). Γλώσσα και γλωσσική επίγνωση. Στο Α.-Φ. Χριστίδης (Επιμ.), *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα* (σσ. 223-229). Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Ντίνας, Κ. (2013). Η γλωσσική ποικιλότητα στο πλαίσιο της παιδαγωγικής του κριτικού γραμματισμού. Στο Ν. Τσιτσανούδη-Μαλλίδη (Επιμ.), *Γλώσσα και σύγχρονη (πρωτο)σχολική εκπαίδευση. Επίκαιρες προκλήσεις και προοπτικές* (σσ. 265-303). Αθήνα: Gutenberg.
- Ξυδόπουλος, Γ. Ι. (2008). *Λεξικολογία: Εισαγωγή στην ανάλυση της λέξης και του λεξικού*. Αθήνα: Πατάκης.
- Σαλτίδου, Θ. (2018). *Η «γλώσσα των νέων» ως υφολογικός πόρος όλων των ηλικιών στον λόγο τηλεοπτικών σειρών*. (Διδακτορική Διατριβή). Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα.
- Σαλτίδου, Θ. Π. & Στάμου, Α. Γ. (2016). «Φούρνος, bakery και...sex shop!»: η «γλώσσα των νέων» ως υφολογικός πόρος παιδιών και εφήβων και η κατασκευή της νεανικότητας στον τηλεοπτικό μυθοπλαστικό λόγο. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα*, 36 (σσ. 381-394). Ανακτήθηκε 29/03/20 από: http://ins.web.auth.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=1050&Itemid=413&lang=el
- Στάμου Α. Γ., & Δημοπούλου Α. Δ. (2015). Κοινωνιογλωσσικές αναπαραστάσεις της κατασκευής του φύλου στον τηλεοπτικό λόγο: Η περίπτωση της σειράς Εργαζόμενη Γυναίκα. *Γλωσσολογία/Glossologia*, 23, 23-44. Ανακτήθηκε 24/04/20 από: <http://glossologia.phil.uoa.gr/node/116>
- Στάμου, Α. Γ. (2012). Αναπαραστάσεις της κοινωνιογλωσσικής πραγματικότητας στα κείμενα μαζικής κουλτούρας: Αναλυτικό πλαίσιο για την ανάπτυξη της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης. *Γλωσσολογία/Glossologia*, 20, 19-38. Ανακτήθηκε 05/04/20 από: <http://glossologia.phil.uoa.gr/node/82>
- Στάμου, Α. Γ., Πολίτης, Π., & Αρχάκης, Α. (2016). Γλωσσική ποικιλότητα και κριτικοί γραμματισμοί στο λόγο της μαζικής κουλτούρας: Χαρτογραφώντας το πεδίο. Στο Α. Γ. Στάμου, Π. Πολίτης & Α.

- Αρχάκης (Επιμ.), *Γλωσσική ποικιλότητα και κριτικοί γραμματισμοί στο λόγο της μαζικής κουλτούρας: Εκπαιδευτικές προτάσεις για το γλωσσικό μάθημα* (σσ. 13-55). Καβάλα: Σαΐτα.
- Τσάμη, Β., Φτερνιατή, Α., & Αρχάκης, Α. (2016). Μαζική κουλτούρα, γλωσσική ποικιλότητα και χιούμορ: Διδακτικές προτάσεις για την ανάπτυξη του κριτικού γραμματισμού μαθητών/τριών Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού. Στο Α. Γ. Στάμου, Π. Πολίτης & Α. Αρχάκης (Επιμ.), *Γλωσσική ποικιλότητα και κριτικοί γραμματισμοί στον λόγο της μαζικής κουλτούρας: Εκπαιδευτικές προτάσεις για το γλωσσικό μάθημα* (σσ. 95-124). Καβάλα: Σαΐτα.
- Τσιπλάκου, Σ. (2007) Γλωσσική ποικιλία και κριτικός εγγραμματισμός: Συσχετισμοί και παιδαγωγικές προεκτάσεις. Στο Η. Γ. Μασσαγγούρας (Επιμ.), *Σχολικός Εγγραμματισμός: Λειτουργικός, Κριτικός και Επιστημονικός* (σσ. 466-511). Αθήνα: Γρηγόρης.
- Τσιπλάκου, Σ. (2015). «Ακίνδυνη» εναλλαγή κωδίκων και διαγλωσσικότητα: It's complicated. *Επιστήμες Αγωγής*, θεματικό τεύχος 2015, 140-160. Ανακτήθηκε 23/05/20 από: https://www.researchgate.net/profile/Roula_Tsokolidou/publication/321162405_E_diaglossikoteta_sto_elleniko_ekpaideutiko_systema_Mia_prote_diereunese/links/5a5b08f3aca2727d6086599b/E-diaglossikoteta-sto-elleniko-ekpaideutiko-systema-Mia-prote-diereunese.pdf
- Φτερνιατή, Α. (2010). Το διδακτικό υλικό για το γλωσσικό μάθημα του δημοτικού και η παιδαγωγική του γραμματισμού και των πολυγραμματισμών. *Νέα Παιδεία*, 135, 37-61.

Παράρτημα

Στοιχεία επιλεγμένων επεισοδίων-σειρών

Οι Απαράδεκτοι
Επεισόδιο: 21-Φρηκ Άουτ Διάρκεια επιλεγμένου αποσπάσματος: 05:00-11:31 https://www.youtube.com/watch?v=U_0k_KXKYk0
Οι τρεις Χάριτες
Επεισόδιο: 8/Μέρος Β΄-Οργισμένα Νιάτα Διάρκεια επιλεγμένου αποσπάσματος: 18:05-19:39 https://www.youtube.com/watch?v=2NUTghTvnZI&list=PL3W9wLuMyCAPwa2QU0PNn0xBnrukxmnok&index=8
8 λέξεις
Επεισόδια: 155-156 Διάρκεια επιλεγμένου αποσπάσματος: 34:49-36:53 https://www.skaitv.gr/episode/seires/8-lexeis/2020-01-27-21?fbclid=IwAR3eClE2x2JfWnoj04UlzRQ39nDvaDY6vGqfPsdAkE2LphDLAXuiu2K8vko
10 λεπτά κήρυγμα
Επεισόδιο: 18 Διάρκεια επιλεγμένου αποσπάσματος: 06:49-09:08 https://www.youtube.com/watch?v=TsT8xRi9Mgs

Υπερσύνδεσμοι σειρών
Οι Απαράδεκτοι: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9F%CE%B9_%CE%91%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%AC%CE%B4%CE%B5%CE%BA%CF%84%CE%BF%CE%B9
Οι τρεις Χάριτες: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9F%CE%B9_%CF%84%CF%81%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CE%A7%CE%AC%CF%81%CE%B9%CF%84%CE%B5%CF%82
8 λέξεις: https://el.wikipedia.org/wiki/8_%CE%BB%CE%AD%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82

Προτεινόμενες δραστηριότητες

Ενδεικτικές δραστηριότητες ανοιχτής διδασκαλίας	
1)	Βασιζόμενοι στον τρόπο ομιλίας των πρωταγωνιστών σε τι συμπεράσματα καταλήγετε σχετικά με τις γλωσσικές επιλογές τους; Ποιες γλωσσικές ποικιλίες υιοθετούν; Αιτιολογήστε την απάντησή σας, αναφέροντας συγκεκριμένα παραδείγματα για τον κάθε χαρακτήρα ξεχωριστά.
2)	Σας φαίνεται ρεαλιστική η υιοθέτηση των συγκεκριμένων γλωσσικών ποικιλιών; Αν όχι, ποια στοιχεία ασυμβατότητας εντοπίζετε στην ομιλία των χαρακτήρων και τι προκύπτει από αυτή την ασυμβατότητα;

Εικόνα 4-Ενδεικτικές δραστηριότητες φύλλου εργασίας για το στάδιο της ανοιχτής διδασκαλίας

Ενδεικτικές δραστηριότητες κριτικής πλαισίωσης	
1)	Η αίσθηση του χιούμορ έχει, κατά την άποψή σας, καθαρά ψυχαγωγικό στόχο ή ενδέχεται να στοχοποιεί υπόρρητα μια συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα;
2)	Ποια κοινωνικά στερεότυπα πιστεύετε πως ενισχύονται μέσω της προβαλλόμενης ασυμβατότητας; Αναφέρετε χαρακτηριστικά παραδείγματα από την προσωπική σας ζωή ή τον περίγυρό σας.
3)	Με ποιον τρόπο αναπαρίσταται κατά την άποψή σας η νεανική γλωσσική ποικιλία; Ως κατώτερη και στιγματισμένη ή ως ένας ισάξιος τρόπος ομιλίας;
4)	Συγκρίνοντας το παρόν απόσπασμα με το αρχικό που ανατέθηκε στην ομάδα σας σε τι συμπεράσματα καταλήγετε σχετικά με τις προθέσεις των σεναριογράφων και, κατ' επέκταση, των κειμένων μαζικής κουλτούρας; Πιστεύετε πως αναπαριστούν ρεαλιστικά την κοινωνική πραγματικότητα, μέσω των γλωσσικών επιλογών που αναπαρίστανται να υιοθετούν οι πρωταγωνιστές;

Εικόνα 5-Ενδεικτικές δραστηριότητες φύλλου εργασίας για το στάδιο της κριτικής πλαισίωσης

Ενδεικτική δραστηριότητα μετασχηματισμένης πρακτικής	
1)	Φανταστείτε πως είστε οι σεναριογράφοι της τηλεοπτικής σειράς που σας έχει ανατεθεί και σας ζητείται η τροποποίηση του σεναρίου της υπό μελέτη σκηνής. Προβείτε στην κατάλληλη προσαρμογή των διαλόγων, έτσι ώστε οι πρωταγωνιστές να αναπαρίστανται αδιάφοροι κι απρόθυμοι στην προσέγγιση των νέων. Επιστρατεύστε τα κατάλληλα γλωσσικά, παραγλωσσικά (π.χ. τόνος φωνής) κι εξωγλωσσικά (π.χ. ύφος, στάση σώματος) μέσα για να πετύχετε το επιθυμητό αποτέλεσμα. Αποδώστε γραπτώς τους νέους διαλόγους, προκειμένου να παρουσιάσετε το απόσπασμα στους υπόλοιπους συμμαθητές σας, οι οποίοι, μάλιστα, θα κρίνουν και την απόδοσή σας.

Εικόνα 6-Ενδεικτική δραστηριότητα φύλλου εργασίας για το στάδιο της μετασχηματισμένης πρακτικής